

Társadalmi szerződés
„Tanulj élni jogaiddal, és ne feledd a kötelességeidet!”

Kompetenciaterület:
Szociális, életviteli és környezeti kompetencia

11. évfolyam

Programcsomag:
Polgár a demokráciában

A modul szerzője: Erdei Erika

MODULLEÍRÁS

Ajánlott korosztály	16-17 évesek
Ajánlott időkeret	45 perc
A modul közvetlen célja	Az egyén és az állam, az állampolgári jogok és kötelességek néhány szempontból való elemzése, és a tanulságoknak a saját világra, illetve az iskolai közösségre való alkalmazása.
A modul tartalma	<p>Témái: identitás: szocializáció, közösség; kapcsolatok: együttműködés, felelősség, kommunikáció; erkölcs és jog: szabályozás, törvények</p> <p>Rousseau gondolatai a társadalmi szerződésről. A legfontosabb állampolgári jogok és kötelességek értelmezése. Az egyén és az állam viszonyának elemzése a jogátadás, valamint a kötelezettségek fejében elvárható szolgáltatások teljesítésének nézőpontjából. Az állam „mi” vagyunk. Jogok és kötelességek az iskolai házirendben.</p>
Megelőző tapasztalat	A felvilágosodás kezdetei angol és francia gondolkodók, természettudósok megvilágításában.
Ajánlott továbbhaladási irány	A 19. században született alkotmányok elemzése és hiányosságainak feltárása.
A kompetenciafejlesztés fókuszai	Önszabályozás: felelősségvállalás, véleményelfogadás Szociális kompetenciákhoz szükséges kognitív készségek: problémamegoldás, szabályalkotás, szabálykövetés, nyitottság Társas kompetenciák: véleményalkotás, vitakészség
Kapcsolódási pontok	A NAT-hoz: Ember és társadalom Tantárgyakhoz: Történelem és társadalomismeret Modulokhoz: Falanszter – egy elképzelt világ (szka211_05) Társadalmi szerződés (szka211_01) Amerikai Alkotmány (szka211_07)
Támogató rendszer	Részlet Jean-Jacques Rousseau: A társadalmi szerződésről, avagy a politikai jog elvei, 1762. c. művéből www.jogalkotas.hu , www.sulinet.hu/tart/fcikk/Kdha/0/11504/1 www.hhrf.org/magyarkisebbseg/960426.html www.enc.hu/lenciklopedia/mindennapi/allampolg_joog.htm

Néhány bevezető gondolat

A felvilágosodás idején kerül a figyelem középpontjába az egyén – mint individuum – és a közösség – mint állam – kapcsolata. Alapvető kérdésként merülnek fel akkoriban a következők:

Meg tudja-e tartani az egyén a személyiségét, ha lemond a közösség javára bizonyos természetadta jogairól? Hogyan működik az így létrehozott közösség? Mit jelent az egyenjogúság? Hogyan őrizhető meg az egyéniség? Mi lehet a feladata az egyénnek az adott rendszerben?

Módszertani ajánlás

A tantermet csoportmunkához kell előkészíteni. Ezen az órán 4 fős kooperatív csoportok fognak együtt dolgozni. Nagy mozgást nem igényel a feladatok megoldása.

A tanulói segédleteket – a választott variációnak megfelelően – az óra előtt sokszorosítani kell. Jó, ha minden tanulónak, de legalább minden csoportnak van egy érvényes iskolai házirendje.

A tanóra végén – házi feladatként kiadott – kérdéssor alkalmas lehet egy következő óra előkészítésére, amelynek középpontjában az állam szociális szolgáltató szerepe áll.

A modul mellékletei

Tanári segédletek

P1 – Rövid magyarázat

P2 – Megoldó kulcs a D3 feladatlaphoz

P3 – Alternatív házi feladat

Tanulói segédletek

D1 – Szemelvények (Rousseau *Társadalmi szerződés*). A lapot a 4 fős csoportok számának megfelelő mennyiségben kell sokszorosítani, és a felhasználás előtt szét kell vágni.

D2 – Fogalomkártyák (Jogaink és kötelességeink). A kártyákból minden csoportnak egy-egy sorozatot kell kapnia.

D3 – Hogyan működik? (Csoportos feladatlappal). A lapot a csoportok számának megfelelő mennyiségben kell sokszorosítani.

D4 – Egy panaszkezelő fórum működési szabályzata (minta). A lapot annyi példányban kell lemásolni, ahány csoport választja ezt a feladatot.

D5 – Hogy van ez a valóságban? (Egyéni feladatlappal). A záró feladat B változata esetén minden tanuló számára sokszorosítani kell.